

© Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2012. Цей переклад було замовлено за підтримки Трестового фонду з прав людини Ради Європи (www.coe.int/humanrightstrustfund). Переклад не є обов'язковим для Суду. Для додаткової інформації дивіться повний текст копірайту наприкінці цього документа.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

Інформаційне повідомлення з юриспруденції Суду № 115

Січень 2009 р.

Burdov проти Росії (№ 2) - 33509/04

Рішення від 15.1.2009 [Секція I]

Стаття 46

Стаття 46-2

Виконання рішення

Обов'язок держави-відповідача запровадити ефективний засіб, який надає відшкодування за невиконання або затримку виконання судових рішень, і надати відшкодування усім потерпілим в усіх поточних справах такого виду.

Стаття 41

Систематична нездатність державних органів виконати без затримки національні судові рішення, постановлені на користь заявника, попри попереднє встановлення Судом порушення у його справі – практика, не сумісна з Конвенцією: *збільшення винагороди за моральну шкоду*

Факти: Починаючи з 1997 року заявник неодноразово подавав позови проти відповідних державних органів, вимагаючи виплати соціальних доплат, пов'язаних із його участю у заходах з ліквідації аварії на Чорнобильській атомній станції. Суди задовольняли його позови, але більшість їх протягом різного часу залишались невиконаними. У 2000 році заявник подав першу заяву до Європейського Суду стосовно невиконання національних судових рішень. У 2002 році Суд встановив порушення статті 6 Конвенції і статті 1 Протоколу № 1 (див. *Burdov проти Росії*, Інформаційне повідомлення № 42). У резолюції від 2004 року Комітет Міністрів Ради Європи вказав, що Уряд протягом встановленого часу сплатив заявнику вказану рішенням 2002 року суму справедливої сатисфакції. Далі зазначалось, що було вжито заходів стосовно категорії осіб, які перебувають у такому ж становищі, як заявник, і вказувалось, що його роль, відповідно до статті 46 § 2 Конвенції, у даній

справі виконана. Комітет Міністрів водночас нагадав, що Уряд Росії, під наглядом Комітету, повинен вирішити загальну проблему стосовно невиконання національних судових рішень з огляду на інші поточні справи. Тим часом, заявник отримав інші судові рішення на свою користь. Вони були повністю виконані, але деякі з них із затримкою від одного до майже трьох років.

Право: Суд встановив порушення статті 6 Конвенції і статті 1 Протоколу № 1 через тривалу неспроможність держави виконати три національні судові рішення щодо грошових виплат заявнику від державних органів.

Стаття 13 – Не існувало жодного ефективного національного засобу, ні запобіжного, ні компенсаційного, який би надавав відповідне і достатнє відшкодування у випадку порушення Конвенції, пов'язаного з тривалим невиконанням судових рішень, постановлених проти держави чи її органів.

Висновок: порушення (одноголосно).

Стаття 46 – *Практика, не сумісна з Конвенцією:* У цьому випадку доречно застосувати процедуру пілотного рішення, з огляду на поточний і стійкий характер засадових проблем, велику кількість людей, котрих вони торкаються, а також термінову потребу швидкого і належного відшкодування на національному рівні. Озвучена глибока стурбованість і висновки різних органів і організацій на національному і міжнародному рівнях співзвучні з приблизно 200 рішеннями Суду, котрі вказують в даному випадку на системну проблему. Ця проблема стосується не лише жертв чорнобильської катастрофи, як у даній справі, але також інших численних уразливих груп російського населення: невиконання дуже часто трапляється у виплатах пенсій, допомоги на дітей, компенсацій за шкоду, отриману під час військової служби, або за незаконне кримінальне переслідування. Приблизно 700 справ стосовно подібних фактів знаходяться зараз на стадії розгляду, і в деяких випадках можуть завершитись повторним встановленням Судом порушення Конвенції стосовно тих же заявників. Викликає глибоку стурбованість те, що порушення, встановлені у даній справі, трапились через кілька років після першого рішення у справі заявника, незважаючи на зобов'язання за статтею 46 вжити, під наглядом Комітету Міністрів, необхідних заходів з відшкодування і попередження. Отже, встановлені порушення віддзеркалювали стійкі системні порушення і не сумісну з Конвенцією практику.

Запровадження ефективного національного засобу: Проблеми, через які Суд встановив порушення статті 6 Конвенції і статті 1 Протоколу № 1, вимагали запровадження значних комплексних заходів, як адміністративного, так і законодавчого характеру, які залучали б державні органи як на федеральному, так і на місцевому рівнях. Комітет Міністрів знаходиться у кращому становищі і має кращі засоби для моніторингу необхідних реформ. Щодо порушення статті 13, висновки Суду чітко вказували на необхідність запровадження ефективного національного засобу або сукупності засобів, які б забезпечили відповідне і достатнє відшкодування великій кількості людей, яких торкаються такі порушення. Отже, Суд зобов'язав державу-відповідача запровадити засіб, котрий гарантував би дійсно ефективне відшкодування за порушення Конвенції, спричинене тривалою неспроможністю державних органів виконати судові рішення, постановлені проти держави чи її органів. Такий засіб повинен відповідати принципам Конвенції, закріпленим, зокрема, даним рішенням, і бути доступним протягом шести місяців від моменту набрання рішенням законної сили.

Відкладення розгляду нових заяв: Суд також вирішив відкласти розгляд усіх нових заяв, поданих після постановлення даного рішення, у котрих заявники скаржились виключно на невиконання або/та затримку у виконанні рішень національних судів, котрими присуджуються грошові виплати з державних органів. Це відкладення діятиме протягом року після набуття чинності даним рішенням.

Відшкодування, яке має надаватись у справах, що розглядаються: Щодо заяв, поданих до постановлення даного рішення, держава-відповідач мала надати відповідне і достатнє відшкодування протягом року після набуття чинності даним рішенням, усім потерпілим від невиконання або затримки виплати боргу від державних органів за національними судовими рішеннями. На думку Суду, таке відшкодування може бути здійснене шляхом запровадження *proprio motu* державними органами ефективного національного засобу у таких справах або вирішень *ad hoc*, таких як мирові угоди із заявниками або односторонні пропозиції щодо відшкодування у відповідності до вимог Конвенції. Це стосуватиметься усіх осіб, які подали заяви до Суду до постановлення даного рішення, і чиї заяви були комуніковані Уряду. До запровадження державними органами національних заходів з відшкодування, змагальні процеси за усіма цими справами відкладатимуться на рік від моменту набуття чинності даним рішенням.

Стаття 41 – Суд визначив розмір відшкодувань за моральну шкоду з огляду на такі фактори, як вік заявника, особистий дохід, характер і розмір відшкодування, призначеного національним судом, тривалість процедури виконання та інші відповідні аспекти. Здоров'я заявника також бралось до уваги, як і кількість рішень, які не були належно і/або вчасно виконані. В принципі, такі відшкодування були прямо пропорційні строку, протягом якого обов'язкові і остаточні рішення залишались невиконаними. У своєму рішенні від 2002 року Суд призначив цьому ж заявнику 3000 євро відшкодування моральної шкоди, завданої затримкою виконання, яка коливалась від одного до трьох років і стосувалась трьох рішень національних судів. У даній справі той же заявник зазнав шкоди від подібних затримок стосовно схожих виплат за трьома іншими рішеннями національних судів. Проте, його страждання і розчарування були поглиблені стійкою неспроможністю влади сплатити свої борги за рішеннями національних судів, попри попереднє встановлення Судом порушення у його справі. Внаслідок цього, заявник не мав іншого вибору, як знову звернутись за відшкодуванням до довготривалого міжнародного судочинства у Суді. З огляду на цей важливий чинник, було визнане належним відшкодування моральної шкоди у розмірі 6000 євро.

Щоб отримати більше інформації, див. Інформаційне повідомлення № 24.

© Рада Європи/Європейський суд з прав людини
Це резюме, підготовлене Секретаріатом, не є обов'язковим для Суду.

Посилання на [Інформаційні повідомлення з юриспруденції](#)

© Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2012.

Офіційними мовами Європейського суду з прав людини є англійська та французька мови. Цей переклад підготовлено на замовлення і за підтримки

Цільового фонду «Права людини» Ради Європи (www.coe.int/humanrightstrustfund). Він не є зобов'язальним для Суду і Суд також не несе відповідальності за його якість. Переклад можна завантажити з електронної бази рішень (HUDOC) Європейського Суду з прав людини (<http://hudoc.echr.coe.int>) або з будь-якої іншої бази, в якій його розміщено з дозволу Суду. Копіювання тексту перекладу допускається в некомерційних цілях за умови наведення повної назви справи, разом із вищенаведеним повідомленням про авторські права та посиланням на Цільовий фонд «Права людини». З питань, пов'язаних з наміром використати ту чи іншу частину цього перекладу в комерційних цілях, прохання звертатися за адресою publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante : publishing@echr.coe.int.